بەناوی خودای بەخشندەو میهرەبان

بەناوی گەلەوە

پەرلەمانی کوردستان ـ عێراق

بە حوکمی بڕگەی (1) لە ماددەی (56)ی یاسای ژمارە (1)ی ساڵی 1992ی هەموار کراو و بە گوێرەی ئەوەی ئەنجومەنی وەزیرانی هەرێم خستییە روو، پەرلەمانی کوردستان– عیراق لە دانیشتنی ئاسایی خۆی ژمارە (8) کە رۆژی 2011/10/11 گرێ درا، بڕیاری دا ئەم یاسایەی دادێ دەربکات:

یاسای ژمارە (19)ی ساڵی 2011

یاسای وەزارەتی گواستنەوە و گەیاندن لە هەرێمی کوردستان– عیراق

ماددەی یەکەم:

مەبەست لەم زاراوانەی دادێن واتاکانی بەرامبەریانە بۆ مەبەستی ئەم یاسایە:

یەکەم: هەرێم: هەرێمی کوردستان– عیراق.

دووەم: وەزارەت: وەزارەتی گواستنەوە و گەیاندن لە هەرێمدا.

سێیەم: وەزیر: وەزیری گواستنەوە و گەیاندن لە هەرێمدا.

چوارەم: ئەنجومەن: ئەنجومەنی راوێژکاریی وەزارەت.

ئامانج و ئەرکەکانی وەزارەت

ماددەی دووەم:

ئامانجی وەزارەت بەرز کردنەوەی ئاستی خزمەتگوزاریی گواستنەوەیە بە شێوازی جیاجیای هەروەها خزمەتگوزاریی گەیاندن بە کەناڵەکانی بیندراو و بیستراو و خوێندراوەیەوە، بە چەشنێك کە لەگەڵ خواستەکانی قۆناغی بووژانەوەدا بگونجێت کە هەرێم لە ئاستە جیاکاندا پێیدا تێپەڕ دەبێت و هاوشان رۆیشتن لەگەڵ ئەو نوێکارییەی کە ئەم خزمەتگوزارییانە لە سەر ئاستی جیهاندا دەیبینن و سوود وەرگرتن لە تەکنیکی نوێ لەم بوارەدا.

ئەم ئەرکانەش بەجێ دەگەیەنێت:

یەکەم: دروست کردن و وەگەڕخستن و پەرەپێدانی فڕۆکەخانە مەدەنییەکان لە هەرێمدا و بەڕێوە بردن و سەرپەرشتی کردنیان بە پێی پێوەری نێودەوڵەتی کە لە لایەن رێکخراوی نێودەوڵەتیی فڕۆکەوانیی مەدەنی (ICAO) و پێوەری خۆماڵییەوە پەیرەو دەکرێن.

دووەم: دروست کردن و وەگەڕخستن و پەرەپێدانی تۆڕەکانی (ترام وای) لە شارەکانی هەرێمدا و تۆڕەکانی هێڵی ئاسن لە نێوان شارەکانی هەرێمدا و گرێدانی بە دەرەوەی هەرێم.

سێیەم: دروست کردن و وەگەڕخستن و پەرەپێدانی هەموو جۆرەکانی (تیرمینالْ) لە شارەکانی هەرێمدا و بە کرێدان و سەرپەرشتی کردنیان بە گوێرەی مواسەفاتی پێشکەوتووی جیهانی و وەرگرتنی کرێ و رەسمی یاسایی.

چوارەم: مسۆگەر کردنی بەڕێوەبردن و وەگەڕخستن و پەرەپێدانی سیستەمەکانی پەیوەندیی جێگیر و نێودەست (بەتەل و بێتەل).

پێنجەم: دروست کردن و رێکخستن و پەرەپێدانی بنکەکانی پۆستە و دەرکردنی پوولی پۆستە و پێشکەش کردنی خزمەتگوزاریی پۆستە بە بەکار هێنانی سیستەمەکانی پۆستەی ئاسایی و خێرا (سەرزەوی و ئاسمانی) لە ناوخۆی هەرێم و دەرەوەیدا.

شەشەم: دروست کردن و فراوان کردن و سەرپەرشتی کردنی وێستگەکانی کەشناسی و بوومەلەرزەزانی بە گوێرەی رێڕەوی نێودەوڵەتی و دابین کردنی ئامێر و کەل و پەلی پێویست.

حەوتەم: بەخشینی مۆڵەت بە تێکڕای بوارەکانی گواستنەوەی زەوینی و ئاسمانی و گەیاندن و پۆستە بۆ کۆمپانیاکانی وەبەرهێنی ناوخۆ و بیانی و بەدواداچوونیان بە پێی ئەو گرێبەستەی کە لە نێوانی وەزارەت و ئەو کۆمپانیایانە مۆر دەکرێن و ناشکرێ وەزارەت هیچ مەرجێك قبوولْ بکات کە ببێتە مایەی قۆرخ کردن.

هەشتەم: رێکخستن و تەرخان کردنی لەرینەوەکانی بەکار هاتوو لە سیستەمەکانی گەیاندنی دەنگ و رەنگدا لە چوارچێوەی سنووری هەرێمدا و بە هەماهەنگی لەگەڵ لایەنانی پەیوەندیدار.

نۆیەم: رێکخستن و پەرەپێدانی تەکنەلۆژیای زانیاری و تۆڕی ئینتەرنێت لە هەرێمدا و سەرپەرشتی کردنیان.

دەیەم: سەرپەرشتی کردنی نووسینگەکانی گواستنەوە لە نێویانیشاندا نووسینگەکانی گواستنەوە لە تێکڕای دەروازەکانی سنووری هەرێم و وەرگرتنی کرێ و رەسم و بەکار هێنانی (مەنەفێست) بە پێی یاسا و بە هەماهەنگی لەگەڵ لایەنانی پەیوەندیداردا.

یازدەم: مەشق پێ کردن و شیاندنی کارمەندانی وەزارەت لە هەموو بوارەکاندا.

دوازدەم: هەماهەنگی کردن لەگەڵ وەزارەتی گواستنەوە و گەیاندنی فیدرالدا بۆ جێبەجێ کردنی پرۆژە ستراتیژییەکانی گواستنەوە و گەیاندن کە هەر پارێزگایەك لە پارێزگایەکانی هەرێم دەبنە بەشێك لە رووبەری جوگرافیاکەی و وەزارەتیش لە ئامادە کردنی دیزاینەکان و تێکڕای قۆناغەکانی جێبەجێ کردن و وەگەڕخستن و چاك کردنەوە لە چوارچێوەی سنووری هەرێمدا بەشدار دەبێت.

سیانزدەم: هانی وەبەرهێنان لە بوارەکانی گواستنەوە و گەیاندن کە وەزارەت بە هەماهەنگی لەگەڵ دەستەی وەبەرهێنانی هەرێم لەم بوارەدا دیاری دەکات.

ماددەی سێیەم:

وەزارەت بریتییە لەم پێکهاتانەی دادێن:

یەکەم: وەزیر: سەرۆکی باڵای وەزارەتە و بەرپرسیشە لە کارەکانی و ئاراستە کردنی سیاسەتەکەی و پیادە کردنی سەرپەرشتی کردنی و چاودێری کردنی و، هەموو بڕیار و فەرمان و ڕێنماییەکیش لەوەوە دەردەچن و بە سەرپەرشتیی ئەویش جێبەجێ دەکرێن لە هەموو شتێکی پەیوەندیی بە ئەرکی وەزارەت و پێکهاتە و دەسەڵاتەکانی و تێکڕای کاروباری تەکنیکی و دارایی و کارگێڕی و ڕێکخستنییەوە هەیە بە گوێرەی حوکمەکانی یاسا و، لە بەردەم ئەنجومەنی وەزیرانیشدا بەرپرس دەبێت چونکە ئەندامێکی هاوکارە تێیدا و بۆشی هەیە هەندێك لە دەسەڵاتەکانی خۆی بداتە بەڕێوەبەرانی گشتی یان هەر کەسێکی لە وەزارەتدا بە گونجاوی بزانێت.

دووەم: نووسینگەی وەزیر: گرێدراوی وەزیر دەبێت و فەرمانبەرێك بە پلەی بەڕێوەبەر هەڵگری بڕوانامەی بەرایی زانکۆ سەرۆکایەتیی دەکات و بەڕێوەی دەبات و چەند فەرمانبەرێکیش هاریکاریی دەکەن.

سێیەم: ڕاوێژکاران: ژمارەیان لە سێ زیاتر نابێت، لەوانەی بڕوانامەی بەرایی زانکۆیان هەیە، خاوەن شارەزایی و پسپۆڕین.

چوارەم: دەزگای فڕۆکەخانەی مەدەنی لە هەرێم: گرێدراوی وەزارەت دەبێت و فەرمانبەرێك بە پلەیەکی تایبەت کە بڕوانامەی بەرایی زانکۆی بەدەست هێناوە سەرۆکایەتیی دەکات و لە کاری خۆشیدا بەر حوکمەکانی یاسای دەزگای فڕۆکەخانەی مەدەنیی هەرێمی کوردستان–عیراق ژمارە (18)ی ساڵی 2008 دەکەوێت کە لە پەرلەمانی کوردستانەوە دەرچووە.

پێنجەم: بەڕێوەبەرایەتییەکانی گشتی: ئەم بەڕێوەبەرایەتییە گشتیانەی دادێن گرێدراوی وەزارەت دەبن، هەر یەکەشیان بەڕێوەبەرێکی گشتی خاوەن بڕوانامەی بەرایی زانکۆ و لەوانەی خاوەن شارەزایی و پسپۆڕین سەرۆکایەتیی دەکات.

1– بەڕێوەبەرایەتیی گشتیی کاروباری کارگێڕی و دارایی.

2– بەڕێوەبەرایەتیی گشتیی پۆستە و گەیاندن.

3– بەڕێوەبەرایەتیی گشتیی پلان و بەدواداچوون.

4– بەڕێوەبەرایەتیی گشتیی گواستنەوەی زەمینی و هێڵی ئاسن و ترام وای.

5– بەڕێوەبەرایەتیی گشتیی کەشناسی و بوومەلەرزەزانی.

ئه نجومه نی راویژكاری

مادده‌ی چواره‌م:

یه‌كه‌م: ئه‌نجومه‌نی راویژكاریی وه‌زاره‌ت پێك دێت له‌:

1- وه‌زیر – سه‌رۆكی ئه‌نجومه‌ن.

2- سه‌رۆكی ده‌زگای گشتیی فرۆكه‌خانه‌ی مه‌ده‌نی له‌ هه‌رێمدا – ئه‌ندام.

3- راویژكاران – ئه‌ندام.

4- به‌ڕێوه‌به‌ره‌ گشتییه‌كان – ئه‌ندام.

دووه‌م: وه‌زیر بۆی هه‌یه‌ میوانداریی هه‌ر كه‌سێكی خاوه‌ن ئه‌زموون بكات كه‌ له‌ كاتی پێویستدا له‌ ناوه‌وه‌ی وه‌زاره‌ت یان له‌ ده‌ره‌وه‌یدا كه‌ به‌ گونجاوی ده‌زانێت بۆ به‌شداری كردن له‌ كۆبوونه‌وه‌كانی ئه‌نجومه‌ن به‌ بێ ئه‌وه‌ی مافی ده‌نگدانی هه‌بێت.

سێیه‌م: ئه‌نجومه‌ن تایبه‌تمه‌ند ده‌بێت به‌ گفتوگۆ كردن و هه‌ڵسه‌نگاندنی چالاكییه‌كانی وه‌زاره‌ت و لێكۆڵینه‌وه‌ له‌ رێكاره‌كانی به‌رز كردنه‌وه‌ی ئه‌دای و پێشكه‌ش كردنی پێشنیاری گونجاو بۆ چاره‌سه‌ر كردنی ئه‌و كێشه‌ و ئاسته‌نگانه‌ی ره‌نگه‌ بێنه‌ رێی.

مادده‌ی پێنجه‌م:

یه‌كه‌م: وه‌زیر بۆی هه‌یه‌ هه‌ر به‌ڕێوه‌به‌رایه‌تی یان به‌ش یان هۆبه‌یه‌ك له‌ چوارچێوه‌ی پێكهاته‌ی وه‌زاره‌ت به‌ گوێره‌ی خواستی كاره‌كه‌ی، له‌ نوێ بكاته‌وه‌ یان تێكه‌ڵ بكات یان هه‌ڵی بوه‌شێنێته‌وه‌.

دووه‌م: به‌ په‌یڕه‌وێك ئه‌رك و پسپۆرایه‌تیی پێكهاته‌كانی وه‌زاره‌ت دیاری ده‌كرێن.

سێیه‌م: وه‌زیر بۆی هه‌یه‌ رێنمایی پێویست بۆ ئاسان جێبه‌جێ كردنی حوكمه‌كانی ئه‌م یاسایه‌ ده‌ربكات.

مادده‌ی شه‌شه‌م:

وه‌زیر بۆی هه‌یه‌ دوای به‌ده‌ست هێنانی ره‌زامه‌ندیی ئه‌نجومه‌نی وه‌زیران رێككه‌وتننامه‌ و گرێبه‌ست له‌گه‌ڵ كۆمپانیا و لایه‌نانی بیانی له‌ بواری پسپۆرایه‌تیی وه‌زاره‌تدا مۆر بكات.

مادده‌ی حه‌وته‌م:

یه‌كه‌م: یاسای وه‌زاره‌تی گواستنه‌وه‌ ژماره‌ (12)ی ساڵی 2006 و یاسای وه‌زاره‌تی گه‌یاندن ژماره‌ (14)ی ساڵی 2006 هه‌ڵده‌وه‌شێته‌وه‌.

دووه‌م: هه‌موو ماف و په‌یوه‌ستییه‌كی گواستنه‌وه‌ و گه‌یاندن و میلاكی هه‌ردوو وه‌زاره‌تی گواستنه‌وه‌ و گه‌یاندنی هه‌ڵوه‌شاوه‌ ده‌چنه‌ ئه‌ستۆی وه‌زاره‌ته‌وه‌.

ماددەی هەشتەم:

کار بە هیچ دەقێکی یاسایی یان بڕیارێك ناکرێت کە لەگەڵ حوکمەکانی ئەم یاسایەدا ناکۆك بن.

ماددەی نۆیەم:

دەبێ ئەنجومەنی وەزیران و لایەنانی پەیوندیدار حوکمەکانی ئەم یاسایە جێبەجێ بکەن.

ماددەی دەیەم:

ئەم یاسایە لە رۆژی بڵاو کردنەوەی لە رۆژنامەی فەرمیی (وەقایعی کوردستان)دا جێبەجێ دەکرێت.

د. ئەرسەلان بایز اسماعیل
جێگری سەرۆکی پەرلەمانی
کوردستان ـ عێراق

هۆی دەرچوونی

لەبەر ئەوەی هەردوو وەزارەتی گواستنەوە و گەیاندن لە هەرێمدا بە پێی یاسای ژمارە (11)ی ساڵی 2009 کرانە یەك وەزارەت و لە پێناو دووبارە رێکخستنەوەی وەزارەتی لە نوێ دانراو بە گوێرەی ماددەی (7)ی و لە پێناو بەرز کردنەوەی واقیعی خزمەتگوزاریی گواستنەوە و گەیاندن کە وایان لێ بکرێت لەگەڵ خواستەکانی قۆناغی بووژانەوەدا بگونجێن کە هەرێم پێیدا تێپەڕ دەبێت، ئەم یاسایە دەرچوێندرا.

تێبینی: ئەم یاسایە بەبریاری ژمارە 32 ی ساڵی 2011 لەلایەن بەرێز سەرۆکی هەرێمی کوردستانەوە دەرچوێنرا.